

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 7. marca 2013 (*)

„Dane – Da? z pridanej hodnoty – Smernica 77/388/EHS – Oslobodenie správy podielových fondov od dane – Rozsah“

Vo veci C-275/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesfinanzhof (Nemecko) z 5. mája 2011 a doručený Súdnemu dvoru 3. júna 2011, ktorý súvisí s konaním:

GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH

proti

Finanzamt Bayreuth,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano, sudcovia A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan (spravodajca) a M. Berger,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteňom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 28. júna 2012,

so zreteňom na pripomienky, ktoré predložili:

- GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH, v zastúpení: E. Schulz,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, splnomocnený zástupca,
- grécka vláda, v zastúpení: I. Pouli a K. Boskovits, splnomocnení zástupcovia,
- luxemburská vláda, v zastúpení: C. Schiltz, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: C. Soulay a B.-R. Killmann, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 8. novembra 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23, ďalej len „šiesta smernica“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH (ďalej len „GfBk“) a Finanzamt Bayreuth týkajúceho sa odmietnutia zo strany Finanzamt Bayreuth oslobodiť od dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) poradenské služby, ktoré poskytla GfBk kapitálovej investičnej spoločnosti (ďalej len „KIS“).

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 13 B písm. d) šiestej smernice znie takto:

„Bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia spoločensva, platí, že členské štáty oslobodia od dane nasledujúce položky, a to za podmienok, ktoré stanovujú na účely zabezpečenia správnej a jednoznačnej aplikácie oslobodení od dane a na účely ochrany pred možnými daňovými únikmi, pred neplatením daní a pred ich zneužívaním:

...

d) nasledujúce plnenia:

...

3. plnenia vrátane sprostredkovania týkajúce sa vkladov a bežných útov, platieb, prevodov, dlhov, šekov a iných prevoditeľných dokumentov, ale nie inkasovania a skupovania dlhov,

...

5. plnenia vrátane sprostredkovania – s výnimkou spravovania a úschovy – týkajúce sa úastín, podielov v spoločnostiach a združeniach, dlhopisov a iných cenných papierov...,

6. riadenie zvláštnych investičných fondov [správa podielových fondov – *neoficiálny preklad*], ako ich definovali členské štáty.“

4 Článok 1 ods. 2 a 3 smernice Rady 85/611/EHS z 20. decembra 1985 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP) (Ú. v. ES L 375, s. 3; Mim. vyd. 06/001, s. 139) definuje tieto podniky takto:

„2. Na účely tejto smernice [a v súlade s článkom 2 – *neoficiálny preklad*] sú PKIPCP podniky:

– ktorých jediným účelom je kolektívne investovanie do prevoditeľných cenných papierov z kapitálu získaného od verejnosti [kolektívne investovanie kapitálu získaného od verejnosti do prevoditeľných cenných papierov – *neoficiálny preklad*] a ktoré riadia svoju činnosť na základe rozloženia rizík,

[a]

– ktorých podielové listy sú na žiadosť držiteľov spätne kúpené alebo vykúpené priamo alebo nepriamo z aktív takýchto podnikov. Úkony zo strany PKIPCP na zaistenie toho, aby sa hodnota

ich podielových jednotiek na burze výrazne nelíšila od istej hodnoty ich aktív, sa považujú za rovnocenné s takouto spätnou kúpou alebo spätným výkupom.

3. Takéto podniky môžu byť zriaďované podľa zákona, a to buď podľa predpisov zmluvného práva (ako spoločné fondy spravované správcovskou spoločnosťou), alebo podľa predpisov o podielových fondoch (ako podielové fondy), alebo podľa predpisov o investičných spoločnostiach.

...“

5 V súlade s článkom 4 ods. 1 tejto smernice „žiadne PKIPCP nesmú prevádzkovať svoje činnosti, pokiaľ im nebude udelené povolenie príslušnými orgánmi toho členského štátu, v ktorom sa nachádzajú“.

6 Podľa článku 6 tejto smernice „žiadna správcovská spoločnosť nesmie vykonávať inú činnosť, ako je správa podielových fondov a investičných spoločností“.

7 Smernica 85/611 bola zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/107/ES z 21. januára 2002 (Ú. v. ES L 41, s. 20; Mim. vyd. 06/004, s. 287) s cieľom upraviť správcovské spoločnosti a zjednodušené prospekty a smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/108/ES z 21. januára 2002 (Ú. v. ES L 41, s. 35; Mim. vyd. 06/004, s. 302), pokiaľ ide o investovanie PKIPCP.

8 Podľa článku 5 ods. 2 druhého pododseku smernice 85/611, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/107, „na účely tejto smernice spravovanie podielových fondov a investičných spoločností zahŕňa funkcie uvedené v prílohe II, pričom tento zoznam nie je vyčerpávajúci“.

9 Uvedená príloha II zaraďuje medzi „funkcie zahrnuté v činnosti spoločnej správy portfólia“ nasledujúce body:

„– Spravovanie investícií

– Správa:

- a) právne služby a účtovníctvo spravovania fondu,
- b) informácie zákazníkom,
- c) oceňovanie a stanovovanie cien (vrátane daňových priznaní),
- d) monitoring dodržiavania právnych predpisov,
- e) udržiavanie zoznamu podielnikov,
- f) rozdelenie výnosov,
- g) vydávanie a vyplácanie podielových listov,
- h) vybavovanie zmlúv (vrátane odosielania osvedčení),
- i) uchovávanie záznamov.

– Odbyt.“

10 Článok 5g ods. 1 smernice 85/611 zmenenej a doplnenej smernicou 2001/107 umožnil členským štátom „povoliť správcovským spoločnostiam na účely účinnejšieho podnikania

spoložnosti poveriť tretie osoby vykonávaním jednej alebo viacerých ich funkcií v ich mene“ pod podmienkou, že tento mandát spĺňa podmienky uvedené v § 5 ods. 1 písm. a) až i).

11 Medzi tieto podmienky patrí aj podmienka uvedená v písmene c) tohto ustanovenia, podľa ktorej „ak sa poverenie týka spravovania investícií, mandát sa môže dať len podnikom, ktoré majú povolenie alebo sú registrované na účely správy majetku a podliehajú dohode nad obozretným podnikaním; poverenie musí byť v súlade s kritériami rozloženia investícií pravidelne stanovovanými správcovskými spoločnosťami“.

Nemecké právo

12 Podľa § 4 bodu 8 písm. h) zákona o dani z obratu (Umsatzsteuergesetz) z 26. novembra 1979 v znení platnom a účinnom počas predmetného obdobia 1999 – 2002 (ďalej len „UStG“) bola od dane oslobodená „správa podielových fondov podľa ustanovení zákona o kapitálových investičných spoločnostiach [Gesetz über Kapitalanlagegesellschaften, ďalej len „KAGG“].“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

13 GfBk je spoločnosť, ktorej cieľom je šírenie informácií a burzové poradenstvo, ako aj poskytovanie poradenstva o finančnom investovaní a odbyť kapitálových investícií.

14 V decembri 1999 GfBk uzatvorila zmluvu s KIS, ktorá v súlade s KAAG spravovala verejný investičný fond vo forme podielového fondu. GfBk sa zaviazala poskytovať KIS poradenstvo „pri správe majetku fondu“ a „za sústavného sledovania majetku fondu poskytovať odporúčania na kúpu a predaj aktív“. GfBk sa tiež zaviazala „zohľadniť zásadu rozloženia rizík, zákonné obmedzenia investovania..., a podmienky investovania...“.

15 Zo spisu vyplýva, že zmluvné strany sa dohodli, že odmena spoločnosti GfBk za poskytnuté poradenstvo sa bude odvíjať od percentuálnej sadzby z priemernej mesačnej hodnoty podielových fondov.

16 V súlade s uvedenou zmluvou poskytovala GfBk v rokoch 1999 – 2002 KIS prostredníctvom telefónu, telefaxu alebo mailu odporúčania na nákup a predaj cenných papierov. KIS zadala tieto odporúčania do svojho objednávkového systému a po kontrole, že tieto odporúčania nie sú v rozpore so zákonnými obmedzeniami investovania, ich často v priebehu niekoľkých minút vykonala. Hoci KIS pri správe investičného fondu neuskutočňovala vlastný výber, pripadlo jej však konečné rozhodnutie a konečná zodpovednosť. O vykonaní odporúčaní dostala GfBk spätnú väzbu a taktiež denný rozpis zloženia investičného fondu, ktorý odporúčala.

17 V rámci daňového konania týkajúceho sa dani z pridanej hodnoty požiadala GfBk o oslobodenie od DPH jej poradenstva poskytnutého KIS, keďže išlo o poskytnutie externej služby pri správe podielových fondov. Finanzamt túto žiadosť zamietol, lebo služby poskytnuté spoločnosťou GfBk nepovažoval za „správu podielových fondov“ v zmysle § 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice, a preto tieto služby neodôvodňovali takéto oslobodenie.

18 S cieľom napadnúť rozhodnutia prijaté voči nej sa GfBk obrátila na súd. V rámci opravného prostriedku „Revision“, ktorý táto spoločnosť podala na Bundesfinanzhof, tento rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Na účely výkladu výrazu ‚správa podielových fondov‘ v zmysle § 13 B písm. d) bodu 6 [šiestej] smernice je plnenie poskytované externým správcom podielových fondov dostatočne charakteristické a z toho dôvodu oslobodené od dane iba vtedy, ak

- a) tento správca vykonáva správcovskú, a nielen poradenskú ?innos?, alebo
- b) sa plnenie tohto druhu od ostatných plnení odlišuje svojím osobitným charakterom na ú?ely oslobodenia od dane v zmysle tohto ustanovenia, alebo ak
- c) tento správca vykonáva ?innos? na základe poverenia v zmysle ?lánku 5g zmenenej a doplnenej smernice 85/611/EHS?“

O prejudiciálnej otázke

19 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či a za akých podmienok sú poradenské služby investovania do prevoditeľných cenných papierov poskytnuté KIS treťou osobou považované na účely oslobodenia od dane za „správu podielových fondov“ v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice.

20 V tejto súvislosti je potrebné na úvod pripomenúť, že služby správy poskytované externým správcom v zásade spadajú do pôsobnosti ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice, pričom správa podielových fondov uvedená v danom bode 6 je definovaná podľa povahy poskytovaných služieb, a nie podľa poskytovateľa alebo príjemcu služby (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2006, Abbey National, C-169/04, Zb. s. I-4027, body 66 až 69).

21 Aby však mohli byť plnenia kvalifikované ako „oslobodené od dane“ v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice, musia služby správy poskytnuté externým správcom tvoriť z celkového pohľadu samostatný súbor a obsahovať osobitné a podstatné prvky pre správu podielových fondov (pozri v tomto zmysle rozsudok Abbey National, už citovaný body 70 až 72).

22 Pokiaľ ide o plnenie špecifické pre ?innosť podnikov kolektívneho investovania, z ?lánku 1 ods. 2 smernice 85/611 ďalej vyplýva, že plnenia PKIPCP spočívajú v kolektívnom investovaní kapitálu získaného od verejnosti do prevoditeľných cenných papierov. Pomocou kapitálu, ktorý upisovatelia uložili a nadobudli tak podiel, PKIPCP vytvára a na ich účet a za odmenu spravuje portfólio pozostávajúce z prevoditeľných cenných papierov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. októbra 2004, BBL, C-8/03, Zb. s. I-10157, bod 42; Abbey National, už citovaný bod 61, a z 19. júla 2012, Deutsche Bank, C-44/11, bod 32). Okrem ?inností správy portfólia predstavujú tak špecifické ?innosti podnikov kolektívneho investovania aj administratívne ?innosti samotných podnikov kolektívneho investovania uvedené v prílohe II smernice 85/611 v znení zmien a doplnení smernicou 2001/107 pod názvom „Správa“ (pozri rozsudok Abbey National, už citovaný, bod 64).

23 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na určenie, či sú poradenské služby investovania do prevoditeľných cenných papierov poskytnuté KIS treťou osobou považované na účely oslobodenia od dane za „správu podielových fondov“ v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice, je potrebné zistiť, ako uviedol generálny advokát v bodoch 27 a 31 svojich návrhov, či poradenské služby investovania do prevoditeľných cenných papierov poskytnuté treťou osobou majú vnútornú súvislosť s vlastnou ?innosťou KIS tak, že spĺňajú osobitné a podstatné funkcie správy podielových fondov.

24 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že poskytovanie služieb pozostávajúce z odporúčaní adresovaných KIS v súvislosti s nákupom a predajom aktív má vnútornú súvislosť s jej špecifickou ?innosťou, ktorá pozostáva, ako bolo uvedené v bode 22 tohto rozsudku, z kolektívneho investovania kapitálu získaného od verejnosti do prevoditeľných cenných papierov.

25 Skutočnosť, že poskytovanie poradenstva a informácií nie je uvedené v prílohe II smernice

85/611, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/107, nepredstavuje prekážku ich zaradenia do kategórie špecifických služieb týkajúcich sa „správy“ podielových fondov v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice, pretože samotný ?lánok 5 ods. 2 smernice 85/611, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/107, zdôrazňuje, že zoznam v uvedenej prílohe „nie je vy?erpávajúci“.

26 Skutočnosť, že poskytovanie poradenstva a informácií tretími osobami nemení právnu a finančnú situáciu fondu, nebráni tomu, aby sa na poskytovanie takýchto služieb vzťahoval pojem „správa“ podielového fondu v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice.

27 Je totiž potrebné pripomenúť, že v bodoch 26, 63 a 64 už citovaného rozsudku Abbey National Súdny dvor rozhodol, že pojem „správa“ podielových fondov sa vzťahuje nielen na správu investícií zahŕňajúcu výber a prevody spravovaného majetku, ale aj poskytovanie administratívnych a úctovníckych služieb, ako je výpočet výšky výnosov a ceny podielov alebo akcií fondov, oceňovanie majetku, vedenie úctovníctva, príprava výkazov na rozdelenie výnosov, poskytovanie informácií a dokladov na účely pravidelných úctovních závierok a na účely daňových priznaní, štatistických hlásení a priznaní DPH, ako aj príprava prognóz výnosov. Preto nie je dôležité, ako vo veci samej, že je na KIS, či prijme odporúčania spoločnosti GfBk v súvislosti s nákupom a predajom aktív, po kontrole ich súladu so zákonnými obmedzeniami investovania.

28 Okrem toho znenie ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice potom v zásade nevylučuje, aby správa podielových fondov pozostávala z rôznych samostatných služieb, na ktoré sa tak môže vzťahovať pojem „správa podielových fondov“ v zmysle tohto ustanovenia a ktoré môžu využívať oslobodenie upravené v tomto ustanovení, aj keď sú poskytované externým správcom (rozsudok Abbey National, už citovaný, bod 67) v prípade, ak každá z uvedených služieb spája osobitné a podstatné funkcie správy podielových fondov. Ako však bolo uvedené v bode 24 tohto rozsudku, vyššie uvedené platí pre odporúčania adresované KIS treťou osobou v súvislosti s nákupom a predajom aktív.

29 Tiež je potrebné uviesť, že zaradenie poskytovania poradenstva a informácií do kategórie špecifických služieb patriacich medzi ?innosti „správy“ podielových fondov v zmysle ?lánku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice nie je v rozpore so zásadou daňovej neutrality z dôvodu, že DPH podliehajú poradenské služby poskytované fyzickým a právnickým osobám, ktoré priamo investujú svoje peniaze do cenných papierov.

30 Je totiž potrebné pripomenúť, že investori, ktorí priamo vkladajú svoje aktíva do cenných papierov, nie sú platiteľmi DPH a že cieľom oslobodenia plnení súvisiacich so správou podielových fondov stanoveným v ?lánku 13 B písm. d) bode 6 šiestej smernice je uľahčiť malým investorom investovanie do cenných papierov prostredníctvom podnikov kolektívneho investovania tak, že sa neuplatní DPH, čo má zabezpečiť daňovú neutralitu spoločného systému DPH, pokiaľ ide o výber medzi priamym investovaním do cenných papierov a investovaním prostredníctvom podniku kolektívneho investovania (pozri rozsudky Abbey National, už citovaný, bod 62, ako aj z 28. júna 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust a The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, Zb. s. I-5517, body 45).

31 Okrem toho podriadenie DPH externých poradenských a investičných služieb by malo za následok uprednostnenie KIS s vlastnými investičnými poradcami na úkor KIS, ktoré sa rozhodli využiť externé služby. Zo zásady daňovej neutrality však vyplýva, že hospodárske subjekty musia mať možnosť zvoliť si spôsob organizácie, ktorý im z hľadiska ekonomického pohľadu vyhovuje najviac, bez toho, aby sa vystavili riziku, že ich ?innosť bude vyatá z oslobodenia od dane, ktoré upravuje ?lánok 13 B písm. d) bod 6 šiestej smernice (rozsudok Abbey National, už citovaný, bod 68).

32 Nakoniec skutočnosť, že externý správca nekonal na základe poverenia v zmysle článku 5g smernice 85/611/EHS, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/107, nemá vplyv na zaradenie poskytovania jeho poradenstva a informácií do kategórie špecifických služieb medzi činnosti „správy“ podielových fondov v zmysle článku 13 B písm. d) bodu 6 šiestej smernice. Je pravda, že vo veci samej boli poradenské služby poskytované spoločnosťou GfBk, hoci platná smernica 85/611 nepovoľovala správcovským spoločnostiam udeliť toto poverenie tretím osobám z dôvodu, že vykonávajú tieto činnosti efektívnejšie. Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že zásada daňovej neutrality v oblasti výberu DPH bráni rozlišovaniu medzi dovolenými a nedovolenými plneniami (pozri najmä rozsudok z 11. júna 1998, Fischer, C-283/95, Zb. s. I-3369, body 21, ako aj uznesenie zo 7. júla 2010, Curia, C-381/09, body 18, 21 a 23).

33 Na základe vyššie uvedeného je na položenú otázku potrebné odpovedať, že článok 13 B písm. d) bod 6 šiestej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že poradenské služby investovania do prevoditeľných cenných papierov poskytnuté KIS, správcovi podielového fondu, treťou osobou sú na účely oslobodenia od dane považované za „správu podielových fondov“ v zmysle uvedeného ustanovenia napriek tomu, že tretia osoba nekonala na základe poverenia v zmysle článku 5g smernice 85/611/EHS, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/107.

O trovách

34 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdný dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 13 B písm. d) bod 6 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia sa má vykladať v tom zmysle, že poradenské služby investovania do prevoditeľných cenných papierov poskytnuté kapitálovej investičnej spoločnosti, správcovi podielového fondu, treťou osobou sú na účely oslobodenia od dane považované za „správu podielových fondov“ v zmysle uvedeného ustanovenia napriek tomu, že tretia osoba nekonala na základe poverenia v zmysle článku 5g smernice Rady 85/611/EHS z 20. decembra 1985 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/107/ES z 21. januára 2002.

Podpisy

* Jazyk konania: nemčina.